

- ¹²M. Kirzner, Competition and Entrepreneurship, The University of Chicago Press, Chicago 1973, p. 95.
- ¹³P. F. Drucker, Innowacja i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1992, p. 8.
- ¹⁴There, p. 36.
- ¹⁵T. Krasnicka, Koncepcja rozwoju przedsiębiorczości ekonomicznej..., op. cit., p. 43.
- ¹⁶There, p. 44.
- ¹⁷There, p. 46.
- ¹⁸S. Sudol, Przedsiębiorstwo przemysłowe. Ekonomika, organizacja, zarządzanie, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1988, p. 29.
- ¹⁹K. B. Matusiak, Rozwój systemów wsparcia przedsiębiorczości..., op. cit., p. 16.
- ²⁰T. Krasnicka, Wokół pojęcia przedsiębiorczości, Przegląd Organizacji 2002, no 6, p. 14.
- ²¹K. Baclawski, M. Koczerga, P. Zbierowski, Studium przedsiębiorczości w Polsce w roku 2004, Global Entrepreneurship Monitor, p. 7
- ²²E. Michalski, Strategie przedsiębiorczości, [w:] Przedsiębiorczość warunkiem rozwoju regionu i kraju w procesie globalizacji, S. Jankiewicz, K. Pająk (red.), Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2006, p. 34.
- ²³M. Bratnicki, J. Struzyna (red.), Przedsiębiorczość i kapitał intelektualny, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach, Katowice 2001, p. 35.
- ²⁴A. Gawel, Bariery rozwoju przedsiębiorczości w Polsce, Przegląd Organizacji 2005, nr 5, p. 17.
- ²⁵W. Adcimczyk, *Ewolucja form i typów przedsiębiorczości*, Zeszyty Naukowe AE nr 236, Poznań 1995, p. 9.

УДК 631.11:330.524 (477.61)

А.О. Висоцька, *Луганський національний аграрний університет, м. Луганськ*

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В статті обґрунтовано методологічний напрямок кількісного визначення аграрного ресурсного потенціалу, розраховані показники ресурсозабезпеченості та ефе-

ктності використання ресурсного потенціалу Луганської області, визначені напрямки удосконалення його використання.

Ключові слова: ресурсний потенціал, економічна оцінка, земельні, трудові, матеріальні ресурси, ефективність.

Постановка проблеми. Трансформація системи господарювання, що склалася в умовах централізованої економіки, об'єктивно зумовила не лише зростання нестабільності середовища функціонування підприємств аграрної сфери, але і привела до руйнування

регульованою державою системи формування і використання ресурсного потенціалу і аграрних формувань. У сучасних умовах одним з перспективних напрямів ефективного; функціонування сільського господарства України є розвиток аграрного виробництва за рахунок використання внутрішніх резервів при обмеженій державній підтримці.

Аналіз досліджень і публікацій. Принципово новою проблематику потенціалу аграрного підприємства на сьогодні вважати не можна, адже їй присвячено цілу низку робіт. Значний внесок у розробку проблем оцінки та раціонального використання аграрного потенціалу зробили В.Г. Андрійчук, О.Ф. Балацький, Ю.В. Василенко, В.Я. Месель-Веселяк, О.М. Онищенко, Г.М. Підлисецький, П.Т. Саблук, В.А. Свободін, Б.И. Смагін, А.В. Улезько, В. Й. Шиян, В.В. Юрчишин та ін. Однак на рівні підприємства традиційний підхід до даної проблеми не відповідає ринковим умовам функціонування, й накопичений досвід досліджень у цьому питанні потребує ретельного аналізу.

Формулювання мети статті. Обґрунтування вибору методу та проведення оцінки аграрного ресурсного потенціалу Луганської області, формулювання напрямків удосконалення використання його складових елементів.

Виклад основного матеріалу. Досить поширеною в економічній літературі думка, що в склад аграрного ресурсного потенціалу входять земельні, трудові і матеріальні ресурси. З цього приводу П.Т.Саблук зазначає: «основними факторами сільськогосподарського виробництва є жива праця, земля та уречевлена праця» [3, с. 5]. Такої думки дотримуються й інші науковці, зокрема, Василенко Ю.В., АндрійчуВ.Г. вказують, що використовувані в процесі виробництва продукції сільськогоспо- дарські угіддя, основні виробничі фонди та трудові ресурси складають ресурсний потенціал сільськогосподарських підприємств [1, с. 31; 2, с. 8].

Найбільш методично складною є порівняльна оцінка різних за своєю природою і функцією в господарському обороті складових аграрного потенціалу. В даний час сформувалося три методологічні напрямки, в основі яких лежать:

1. Статистичні моделі, що відбивають зв'язок між виробничими ресурсами і результатами виробництва.
2. Стандартизовані значення забезпеченості господарств окремими видами ресурсів, які обчислюються шляхом віднесення величини наявних ресурсів у кожному господарстві до їх середньогрупової чи до базисної величини .
3. Економічна оцінка земельних, матеріальних і трудових ресурсів, сума яких! представляється як показник ресурсозабезпеченості господарств [4, с.9].

При цьому економіко-статистичні моделі на основі розрахункового результативного показника дають лише непряме, а в зв'язку з його коливаннями, і дуже відноснопредставлення про ступінь розвитку і використання ресурсного потенціалу сільського господарства. Основним недоліком індексного методу є визначення порівняльно ресурсозабезпеченості, а не сукупної корисності ресурсів. В той же час цей метод вимагає абстрагування від структури потенціалу і не враховує пропорційність поєднання окремих ресурсів.

З позиції функціонування підприємства в ринкових умовах очевидною виглядає **необхідність вартісної** (грошової) оцінки ресурсного потенціалу. Перевага грошового вимірника полягає в тому, що всі відтворювальні процеси в аграрному секторі економіки обслуговуються товарно-грошовими відносинами і вимірюються відповідними вартісними категоріями.

Подібна оцінка ресурсного потенціалу Луганської області була використана за допомогою економічної оцінки окремих складових: земельних, матеріальних і трудових ресурсів. Було визначено, що в загальній структурі ресурсного потенціалу найбільша питома вага займає потенціал землі (81,1%), трудовий потенціал і потенціал матеріально-трудоу ресурсів складає лише по 9,4%. Подібна структура потенціалу спостерігається і при оцінці ресурсного потенціалу України в цілому (табл.1).

Таблиця 1

Структура ресурсних потенціалів України та Луганської області, 2009 р.

Показник	Луганська область		Україна	
	млн. грн	%	млн. грн	%
Ресурсний потенціал, в т.ч.:	18786,1	100	530804,7	100
земельні ресурси	15241,9	81,1	414443,7	78,1
трудові ресурси	1772,1	9,4	60233,6	11,3
основні засоби	1772,1	9,4	56127,4	10,6

Проте, при оцінці показників ефективності використання аграрного ресурсного потенціалу було визначено, що по Луганській області їх значення значно поступаються середнім показникам по Україні. Так, в 2009 році валової продукції на 1000 грн. ресурсного потенціалу по області було отримано на 19,4% менше, ніж в середньому по країні. Різниця по показнику прибутку ще суттєвіша - 89,6%, або в 9,6 рази.

Такий стан сільськогосподарських підприємств Луганської області можна пояснити наступним: маючи родючі ґрунти, але працюючи в умовах південного сходу України з низьким рівнем опадів і тяжкими погодними умовами, де терміни виконання робіт визначають результати роботи товаровиробника, потрібні нові підходи до формування і використання ресурсного потенціалу.

Висновки та пропозиції. Економісти-аграрники давно вже прийшли до висновку, що необхідно привести всі складові ресурсного потенціалу до спільного знаменника й аналізувати всю сукупність змін у складі ресурсів. В умовах трансформаційної економіки найбільш сприятливим для цього є вартісна (грошова) оцінка ресурсного потенціалу.

Не зважаючи на величезні можливості розвитку сільського господарства України та її регіонів, на сьогодні ресурсний потенціал використовується малоефективно. Для підвищення ефективності його використання як для сільськогосподарських підприємств Луганської області, так і України в цілому необхідний комплекс заходів, направлених на збалансованість та найбільш повне використання наявних ресурсів. Ці заходи повинні мати комплексний характер та включати: техніко-технологічне, управлінські, соціальні та природоохоронні напрямки. Першочергова роль в цих перетвореннях належатиме комплексу адміністративних, економічних і індикативних заходів державного регулювання.

Список використаних джерел

1. Андрийчук В.Г. Экономика аграрных предприятий: Учебник. - 2-е изд., доп. и перераб. / В.Г. Андрийчук. - К.: КНЕУ, - 2002. - 624 с.

2. Василенко Ю.В. Производственный потенциал сельскохозяйственных предприятий / Ю.В. Василенко. - М.: Агропромиздат, 1989. - 152 с.
3. Саблук П.Т. Аграрна реформа в Україні (здобутки, проблеми і шляхи вирішення) / П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, М.М. Федоров // Економіка України. - 2009. - №12. - С.3-13
4. Ткаченко В.Г., Богачёв В.И. Аграрная реформа в Украине: результаты, проблемы, перспективы завершения / Монография. Под общей редакцией профессора В.Г.Ткаченко и В.И. Богачёва. - Луганск: «Книжковий світ», 2006. - 228 с.

Annotation. Methodological direction of quantitative determination of agrarian resource potential is reasonable in the article, the indexes of material well-being are expected by resources and to efficiency of the use of resource potential of the Luhansk area, the ways of improvement of his use are certain.

Key words: resource potential, economic evaluation, resources efficiency landed, labour, material.

УДК 65.012.265:658.0

О.С. Гіджеліцька, асистент,

Кам 'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА, ЙОГО СУТНІСТЬ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ВИМІРЮВАНІСТЬ

У статті розглянуто сутність та класифікацію ресурсного потенціалу підприємства, визначена взаємозалежність між його складовими, а також описано різні показники ресурсоемності для окремих видів товарів.

Ключові слова: ресурси, матеріальні, нематеріальні, трудові, фінансові, ресурси, інноваційний потенціал, показники ресурсоемності.

Постановка проблеми. У більшості підприємств української економіки кризові явища відобразилися значним скорочення обсягів виробництва, зниженням платоспроможності і фінансової стабільності, збитковістю діяльності. В умовах обмеженості власних фінансових ресурсів і високої вартості залучених ресурсів формування та реалізація ефективного механізму управління ними в організаціях реального сектору